

JAKIE TO JEST I JAK DZIAŁA? –
EKSPERYMENTUJEMY
I WYCIĄGAMY WNIOSKI

DOROTA
SZMIDT

SCENARIUSZ LEKCJI

Program nauczania języka polskiego dla szkoły podstawowej

opracowany w ramach projektu

„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

WARSZAWA 2019

Redakcja merytoryczna – dr Jolanta Sawicka-Jurek

Recenzja merytoryczna – Sabina Furgoń

Bożena Świąch

dr Beata Rola

Urszula Borowska

Redakcja językowa i korekta – Editio

Projekt graficzny i projekt okładki – Editio

Skład i redakcja techniczna – Editio

Warszawa 2019

Ośrodek Rozwoju Edukacji

Aleje Ujazdowskie 28

00-478 Warszawa

www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Temat zajęć:

Jakie to jest i jak działa? – eksperymentujemy i wyciągamy wnioski
(1 godz. w kl. IV)

Cele:

Cel ogólny

Rozwijanie rozumienia twórczego i sprawczego charakteru działań językowych oraz formowanie odpowiedzialności za własne zachowania językowe.

Cele nauczyciela

Uczeń:

- czyta ze zrozumieniem instrukcję dotyczącą ćwiczeń,
- rozróżnia części mowy,
- formułuje odpowiedzi na pytania ogólne i szczegółowe,
- współpracuje w grupie/w parze/indywidualnie (np. z myślą o uczniu ze SPE),
- prezentuje efekt pracy samodzielnie ustnie/pisemnie/za pomocą schematu (uczeń ze SPE),
- sporządza notatkę – uzupełnia tabelę,
- nazywa swoje stany emocjonalne,
- formułuje informację zwrotną,
- proponuje oryginalne zastosowanie dla przedmiotu i urządzenia (jako zadanie domowe).

Cele w języku ucznia

- umiesz czytać ze zrozumieniem instrukcję dotyczącą ćwiczeń,
- zapisujesz wyniki swoich obserwacji,
- rozpoznasz wybrane części mowy,
- umiesz sporządzić notatkę, czyli uzupełnić tabelę,
- potrafisz nazywać swoje uczucia i przeżycia,
- proponujesz niezwykłe zastosowanie dla przedmiotu i urządzenia.

Metody/Techniki pracy:

praca z instrukcją, obserwacja, eksperyment językowy.

Formy pracy:

grupowa, zbiorowa, indywidualna.

Środki dydaktyczne:

przedmioty i urządzenia, kartki z nazwami części mowy, karty pracy, kolorowe kształty pełniące funkcję kotylionów, prezentacja PowerPoint.

Opis przebiegu zajęć

Część wstępna

Przeprowadzenie losowania, aby powstały małe grupy (dwo-, trzyosobowe), skierowanie zespołów do ich stanowisk.

Poinformowanie o celu lekcji – postawienie pytania kluczowego: *Czym się posługujemy w codziennych sytuacjach, a czym w mowie i piśmie?*; wykorzystanie krótkiej prezentacji PowerPoint.

Część właściwa

Uczniowie czytają instrukcję znajdującą się na stoliku i zapisują odpowiedzi na kartach pracy (pytania o części mowy nazywające, określające, wskazujące funkcję danego przedmiotu: *co? jakie? co się z tym dzieje? jak działa?* – itp.). Na sygnał wstają z krzesełek, przechodzą do sąsiedniego stanowiska i tam również uzupełniają kartę. W zależności od liczby grup czynności te wykonywane są maksymalnie przy 5 stanowiskach. Zadaniem nauczyciela jest pilnowanie, aby uczniowie pracowali rytmicznie, oraz wspieranie w sytuacji trudności. Po obserwacjach następuje zweryfikowanie informacji zapisanych przez uczniów z wykorzystaniem prezentacji PowerPoint.

Część zamykająca

Wykonanie przez uczniów ostatniego ćwiczenia na karcie pracy polegającego na nazwaniu ich uczuć i przeżyć:

- a) w trakcie obserwacji i szukania rozwiązań,
- b) w sytuacji poznania odpowiedzi zaproponowanych przez nauczyciela.

Informacja zwrotna – uczniowie kończą zdania:

Umiem już...

Rozumiem...

Muszę jeszcze popracować nad...

Zaproszenie do pracy domowej.

Spotkajmy się na Dysku Google. Dziś i/lub jutro uzupełnij swój wiersz w tabeli zamieszczonej w udostępnionym Ci dokumencie. Wymyśl i zapisz w nim nietypowe, oryginalne funkcje wskazanych przedmiotów.

Komentarz metodyczny

W ramach przygotowań:

- w sali lekcyjnej należy utworzyć np. 10 stanowisk w liczniejszym zespole bądź 5 w klasach nielicznych;

– na wszystkich stolikach powinny być umieszczone rozmaite przedmioty i proste urządzenia, np. album ze zdjęciami, maszynka do mięsa, maskotka, kwiat w doniczce, szkatułka itp.; przy nich znajdują się instrukcje;

– do stolików przymocowane są kolorowe kształty, po jednym na danym stanowisku – kółko, kwadrat, trójkąt, trapez, gwiazdka, kwiatek itp.; te same kształty należy przygotować dla uczniów, aby je wylosowali, np. 2 kółka, 3 kwadraty, 2 trójkąty itp. – będą to losy tworzące małe grupy.

Uczniowie ze SPE mają pomoc: karteczki z nazwą części mowy i obrazującym ją, prostym rysunkiem, na karcie pracy mogą zapisywać mniej przykładów; nauczyciel odczytuje instrukcję, zadaje pytania pomocnicze.

Pozostali uczniowie mogą zapisywać oryginalne odpowiedzi, według własnego pomysłu.

W myśl „głaskologii” (pojęcia z książki Miłosza Brzezińskiego pod takim tytułem, odwołującego się do „głasków”, czyli interakcji w zakresie m.in. wzmacniania samooceny) nauczyciel udziela pochwał za osiągnięcia, instruuje, jak uczeń może zapamiętać i rozpoznawać części mowy.

Podstawa programowa – obszar II., punkt 1. **Gramatyka języka polskiego** – 1) [uczeń] *rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, przysłówki)* – w kl. IV.

Realizacja treści nauczania jest powiązana z kształtowaniem kompetencji kluczowych głównie w zakresie **rozumienia i tworzenia informacji (p. 1.), (...) w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii (p. 3.), [rozwoju] kompetencji osobistych, społecznych i (...) umiejętności uczenia się (p. 5.), przedsiębiorczości (p. 7.), świadomości i ekspresji kulturalnej (p. 8.)**.